

CARMILLA

Sheridan Le Fanu

1872

Voorwoord

Men zou denken dat ik dit alles met kalmte neerschrijf. Niets is minder waar; de gedachte eraan alleen al brengt mij in beroering. Alleen uw herhaalde, dringende wens heeft mij ertoe kunnen bewegen aan een taak te beginnen die mijn zenuwen nog maanden zal ontregelen en een schaduw werpt over de onuitsprekelijke gruwel die, jaren na mijn bevrijding, mijn dagen en nachten nog steeds verschrikkelijk maakte en de eenzaamheid ondraaglijk.

Laat mij nog een enkel woord wijden aan die zonderlinge baron Vordenburg, aan wiens merkwaardige kennis wij de ontdekking van het graf van gravin Mircalla te danken hadden.

Hij had zijn intrek genomen in Graz, waar hij van een schamele toelage leefde – het enige wat hem restte van de eens vorstelijke bezittingen van zijn familie in Opper-Stiermarken – en zich geheel wijdde aan een nauwgezet en moeizaam onderzoek naar de wonderbaarlijk gedocumenteerde overlevering van het vampirisme. Hij kende alle grote en kleine werken over dat onderwerp uit zijn hoofd.

Magia Posthuma, Phlegon de Mirabilibus, Augustinus de cura pro Mortuis, Philosophicae et Christianae Cogitationes de Vampiris van John Christofer Herenberg, en duizend andere, waarvan ik mij slechts enkele herinner die hij aan mijn vader uitleende. Hij bezat een lijvig overzicht van alle gerechtelijke zaken, waaruit hij een stelsel van beginselen had afgeleid die – sommige altijd, andere slechts bij gelegenheid – de toestand van de vampier lijken te bepalen. Terloops zij opgemerkt dat de dodelijke bleekheid die aan zulke teruggekeerden wordt toegeschreven, louter melodramatische verzinning is. Zij vertonen in het graf, en wanneer zij zich in menselijk gezelschap begeven, het uiterlijk van gezond leven. Wanneer zij in hun kist aan het licht worden

blootgesteld, vertonen zij alle verschijnselen die als bewijs golden voor het vampierbestaan van de lang overleden gravin Karnstein.

Hoe zij uit hun graf ontsnappen en er dagelijks voor bepaalde uren naar terugkeren, zonder de aarde te verplaatsen of enig spoor van verstoring achter te laten in de kist of de windsels, is altijd als volstrekt onverklaarbaar erkend. Het amfibische bestaan van de vampier wordt in stand gehouden door dagelijks hernieuwde slaap in het graf. Zijn gruwelijke dorst naar levend bloed verschaft de kracht voor zijn wakende leven. De vampier is geneigd met een overweldigende heftigheid, gelijkend op liefde, gefascineerd te raken door bepaalde personen. Om die te bereiken oefent hij onuitputtelijk geduld en list; de toegang tot een bepaald voorwerp kan op honderd manieren worden belemmerd. Hij geeft nooit op voor hij zijn hartstocht heeft gestild en het leven van zijn begeerde slachtoffer heeft uitgeput. Maar in zulke gevallen spaart en rekte hij zijn moorddadig genot met de verfijning van een smulpaap en verhoogt het door de geleidelijke toenadering van een kunstige hofmakerij. In die gevallen lijkt hij te verlangen naar iets als medegevoel en instemming. In gewone gevallen gaat hij recht op zijn doel af, overweldigt met geweld en wurgt en put vaak in één enkele maaltijd uit.

De vampier schijnt in bepaalde situaties aan bijzondere voorwaarden onderworpen. In het geval dat ik u heb beschreven, leek Mircalla beperkt tot een naam die, zo die niet haar ware was, tenminste anagrammatisch, zonder weglating of toevoeging van een enkele letter, de hare weergaf.

Carmilla deed dat; Millarca eveneens.

Mijn vader vertelde baron Vordenburg – die na de verdrijving van Carmilla twee of drie weken bij ons bleef – het verhaal van de Moravische edelman en de vampier op het kerkhof van Karnstein. Daarna vroeg hij de baron hoe hij de precieze ligging had ontdekt van het lang verborgen graf van gravin Mircalla. De groteske trekken van de baron plooiden zich in een geheimzinnige

glimlach; hij keek neer, nog glimlachend, op zijn versleten brillenkoker en friemelde eraan. Toen hij opkeek, zei hij:

“Ik bezit vele dagboeken en andere papieren van die opmerkelijke man; het merkwaardigste is een verslag van het bezoek waarover u spreekt, aan Karnstein. De overlevering kleurt en vervormt natuurlijk een weinig. Men zou hem een Moravische edelman kunnen noemen, want hij had zijn woonplaats naar dat gebied verlegd en was bovendien van adel. In werkelijkheid was hij een geboren Stiermarker. Het is genoeg te zeggen dat hij in zijn vroegste jeugd een hartstochtelijke en bevoorrechte minnaar was geweest van de schone Mircalla, gravin Karnstein. Haar vroege dood dompelde hem in ontroostbaar verdriet. Het is de aard van vampiers zich te vermeerderen, maar volgens een vastgestelde, spookachtige wet.

“Stel u een gebied voor dat volkomen vrij is van die plaag. Hoe begint het, en hoe vermenigvuldigt het zich? Ik zal het u zeggen. Een persoon, meer of minder verdorven, maakt een eind aan zijn leven. Een zelfmoordenaar wordt onder bepaalde omstandigheden een vampier. Die schim bezoekt levende mensen in hun slaap; zij sterven en ontwikkelen zich bijna altijd in het graf tot vampiers. Zo geschiedde het met de schone Mircalla, die door een van die demonen werd bezocht. Mijn voorouder Vordenburg, wiens titel ik nog draag, ontdekte dit spoedig; in de studies waaraan hij zich wijdde, vernam hij nog veel meer.

“Onder andere dingen concludeerde hij dat de verdenking van vampirisme vroeg of laat op de overleden gravin zou vallen, die bij haar leven zijn afgod was geweest. Hij gruwde bij de gedachte dat haar overschot, wat zij ook mocht zijn, zou worden geschonden door de gruwel van een postume terechtstelling. Hij heeft een merkwaardig geschrift nagelaten om te bewijzen dat de vampier, bij zijn verdrijving uit zijn amfibische bestaan, wordt geworpen in een nog veel gruwelijker leven; hij besloot zijn eens geliefde Mircalla daaraan te onttrekken.

“Hij koos de list van een reis hierheen, een voorgewende verplaatsing van haar resten en een werkelijke uitwissing van haar monument. Toen de ouderdom hem had beslopen en hij vanuit het dal der jaren terugkeek op de taferelen die hij verliet, beschouwde hij in een andere geest wat hij had gedaan; een gruwel nam bezit van hem. Hij maakte de schetsen en aantekeningen die mij naar de precieze plek hebben geleid en stelde een bekentenis op van het bedrog dat hij had gepleegd. Als hij verder iets in deze zaak van plan was, heeft de dood het hem belet; de hand van een ver verwijderd nakomeling heeft, voor velen te laat, de jacht gericht op het hol van het beest.”

Wij spraken nog een weinig; onder andere zei hij dit:

“Een teken van de vampier is de kracht van de hand. De slanke hand van Mircalla sloot zich als een stalen bankschroef om de pols van de generaal toen hij de bijl hief om toe te slaan. Maar haar macht beperkt zich niet tot de greep; zij laat een verdoving achter in het lidmaat dat zij grijpt, een verdoving die slechts langzaam, zo al, verdwijnt.”

De volgende lente nam mijn vader mij mee op een reis door Italië. Wij bleven meer dan een jaar weg. Het duurde lang voor de schrik van de recente gebeurtenissen wegzakte; en tot op dit uur keert het beeld van Carmilla terug in mijn herinnering met wisselende gevoelens – soms het speelse, lome, schone meisje; soms de kronkelende duivel die ik in de vervallen kerk zag; en vaak ben ik uit een mijmering opgeschrikt omdat ik meende het lichte voetstapje van Carmilla bij de salondeur te horen.

Inhoud

I. Een vroege schrik	8
II. Een gast.....	13
III. Wij wisselen ervaringen uit.....	21
IV. Haar gewoonten – Een wandelingetje	29
V. Een wonderbarelijke gelijkenis.....	41
VI. Een zeer vreemde kwellig.....	46
VII. Afdaling	51
VIII. Zoeken.....	58
IX. De dokter	62
X. Onttroost.....	68
XI. Het verhaal	72
XII. Een smeekbede	77
XIII. De houthakker	82
XIV. De ontmoeting	88
XV. Beproeving en terechtstelling	93
XVI. Slot	97

I.

Een vroege schrik

In Stiermarken bewoont onze familie, die allesbehalve voornaam is, een kasteel, een slot. Met een bescheiden inkomen kun je in deze contreien ver komen. Achthonderd of negenhonderd gulden per jaar verricht wonderen. Thuis, tussen welgestelde mensen, zou ons geld nauwelijks hebben gereikt. Mijn vader is Engelsman, ik draag een Engelse naam, al heb ik Engeland nooit gezien. Maar hier, in deze eenzame en eenvoudige streek waar alles wonderlijk goedkoop is, zou zelfs een veel groter vermogen ons comfort of onze genoegens nauwelijks vergroten.

Mijn vader diende in Oostenrijkse dienst en ging met pensioen op een pensioentje en zijn erfdeel. Hiermee kocht hij dit feodale verblijf en het kleine landgoed eromheen, voor een spotprijs.

Niets kan schilderachtiger of eenzamer zijn. Het slot staat op een lichte verheffing midden in een bos. De oude, smalle weg loopt langs de ophaalbrug, die in mijn tijd nooit omhoog is gegaan, en langs de gracht vol baarzen, waarover zwanen glijden en witte waterlelies drijven.

Boven dit alles verheft zich de gevel met zijn vele vensters, de torens en de gotische kapel.

Voor de poort opent het bos zich in een grillige, zeer schilderachtige open plek. Rechts voert een steile gotische brug de weg over een beek die in diepe schaduw door het woud kronkelt. Ik noemde dit een zeer eenzame plek. Oordeel zelf. Vanuit de haldeur gezien strekt het bos waarin ons slot ligt zich vijftien mijl naar rechts uit en twaalf naar links. Het dichtstbijzijnde bewoonde dorp ligt zeven Engelse mijlen links. Het dichtstbijzijnde bewoonde slot met enige historische betekenis is dat van de oude generaal Spielsdorf, bijna twintig mijl naar rechts.

Ik zei “bewoond dorp”, want drie mijl naar het westen, in de richting van generaal Spielsdorfs slot, ligt een verlaten dorp met zijn merkwaardige kerkje, nu zonder dak. In het schip staan de vermoltde grafstenen van de eens zo trotse familie Karnstein, thans uitgestorven, die ooit het even verlaten kasteel bewoonde dat vanuit het dichte bos neerziet op de stille ruïnes van het stadje.

Over de oorzaak van deze verlatenheid bestaat een sage die ik u een andere keer zal vertellen.

Eerst moet u weten hoe klein het gezelschap is dat ons slot bewoont. Ik tel de bedienden niet mee, noch de mensen die kamers hebben in de bijgebouwen. Luister en verwonder u. Mijn vader, de goedhartigste man ter wereld, maar al oud, en ikzelf, destijds negentien jaar. Inmiddels zijn er acht jaren verstreken.

Wij tweeën vormden het gezin in het slot. Mijn moeder, een Stiermarkse, stierf toen ik nog een zuigeling was. Maar ik had een vriendelijke gouvernante die bijna vanaf mijn geboorte bij me was. Ik kan me geen tijd herinneren waarin haar ronde, welwillende gezicht geen vertrouwd beeld in mijn geheugen was.

Dat was madame Perrodon, afkomstig uit Bern, die mij met haar zorg en goedheid deels het gemis van mijn moeder vergoedde, die ik mij niet eens herinnerde, zo jong verloor ik haar. Zij vormde het derde lid van ons kleine dineetje. Er was een vierde: mademoiselle De Lafontaine, een dame die u een “finishing governess” zou noemen. Zij sprak Frans en Duits, madame Perrodon Frans en gebrekkig Engels. Mijn vader en ik voegden daar Engels aan toe, deels om te voorkomen dat die taal bij ons verloren zou gaan, deels uit vaderlandsliefde spraken wij het elke dag. Het gevolg was een Babylonische spraakverwarring waar vreemden om lachten en die ik hier niet zal proberen weer te geven. Verder waren er twee of drie jonge vriendinnen van ongeveer mijn leeftijd die af en toe langer of korter bleven logeren; soms bracht ik een tegenbezoek.

Dat waren onze vaste omgangskringen; natuurlijk kwamen er ook toevallige bezoeken van “buren” op vijf of zes uur gaans. Toch was mijn leven tamelijk eenzaam, dat verzekeer ik u.

Mijn gouvernantes hadden precies zoveel gezag over mij als u zou verwachten bij een enigszins verwend meisje wier enige ouder haar bijna in alles haar zin gaf.

Het eerste voorval in mijn leven dat een onuitwisbare indruk op mij maakte, behoort tot de vroegste herinneringen die ik heb. Sommigen zullen het te onbeduidend vinden om hier te vermelden. Straks zult u begrijpen waarom ik het toch doe. De kinderkamer, zoals die heette, hoewel ik hem helemaal voor mij alleen had, was een grote ruimte op de bovenverdieping van het slot, met een steil eiken dak. Ik kan niet ouder dan zes zijn geweest toen ik op een nacht wakker werd, om mij heen keek en noch de kindermid noch mijn verpleegster zag. Ik dacht dat ik alleen was. Angst kende ik niet, want ik was een van die gelukkige kinderen die men zorgvuldig onkundig houdt van spookverhalen, sprookjes en al dat bijgeloof waardoor wij ons hoofd onder de dekens verbergen als een deur kraakt of het flakkerende licht van een uitdovende kaars de schaduw van een bedpost laat dansen op de muur, dicht bij ons gezicht. Ik voelde me veeleer verontwaardigd en verwaarloosd, begon te jengelen en stond op het punt luidkeels te gaan huilen, toen ik tot mijn verbazing een ernstig maar zeer mooi gezicht naar mij zag kijken vanaf de rand van het bed. Het was het gezicht van een jonge dame die geknield zat, met haar handen onder de deken. Ik staarde haar met een soort verrukt verwonderen aan en hield op met jengelen. Zij streelde mij met haar handen, ging naast mij op bed liggen, trok mij glimlachend naar zich toe. Onmiddellijk voelde ik mij zalig getroost en viel weer in slaap. Ik werd wakker door een sensatie alsof twee naalden tegelijk diep in mijn borst drongen. Ik schreeuwde het uit. De dame deinsde terug, met haar ogen op mij gevestigd, gleed toen op de vloer en verborg zich, dacht ik, onder het bed.